

Grunnstønad ved glutenintoleranse uten cøliaki

Trygderetten har i løpet av sommeren avsagt flere kjennelser med fem dommere for å markere at kjennelsene er retningsgivende for liknende saker. En av sakene gjaldt grunnstønad ved matvareintoleranse og bruk av diett.

Saken gjaldt en kvinne som hadde fått påvist forhøyet nivå av antistoff mot gluten i 1995. Hun inntok deretter glutenfri kost og unngikk melkeprodukter. Hun søkte om grunnstønad til dekning av ekstrautgifter til diett, jf. folketrygdloven § 6-3.

Når hun gikk over til vanlig kost, fikk hun tilbakefall med smerter, luftplager og borborrygmi. Det var vanskelig å diagnostisere tilstanden som ble antatt å være glutenintoleranse uten cøliaki, men det var klart at hennes glutenintoleranse bedret seg overbevisende ved diett.

Fylkestyret ved dekontoret som ankemotpart anførte at det stilles strenge krav til diagnosen cøliaki, som ikke var oppfylt i dette tilfellet. Det er ingen anerkjent diett som er godkjent for den ankende parts sykdom.

Trygderetten hadde forelagt saken for Riksstrygdeverket som frarådet grunnstønad. Retten la til grunn at den ankende part hadde en varig sykdom og at den var diagnostisert som glutenintoleranse uten cøliaki og ikke som cøliaki. Retten vurderte deretter om hun hadde nødvendige «ekstrautgifter» som kunne gi rett til grunnstønad. For særskilte diagnoser som cøliaki har Riksstrygdeverket gitt retningslinjer for rett til grunnstønad ved fordyret kosthold.

Andre diagnoser må følge de generelle retningslinjene og vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Etter retningslinjene stilles det krav om at diagnosen skal være stilt av relevant spesialist og at dietten skal være vitenskapelig anerkjent og fastsatt av kompetent avdeling ved sykehus. Retten uttalte at Riksstrygdeverket stilte meget strenge krav til den diagnostiske utredning og utprøving og til godkjenning av diett. Retten var ikke uten videre bundet av ordlyden i retningslinjene. De gav et godt utgangspunkt for rettens vurdering. Retten fremhevet at det ved den konkrete vurdering av om utgiftene var nødvendige, måtte det tas hensyn til alvorlig-

hetsgrad og risiko for komplikasjoner som svekker ernæringen, sammen med sannsynligheten for at dietten lindrer den ankende parts plager. Etter omstendighetene kan det ytes grunnstønad til diett som ikke er vitenskapelig anerkjent.

Retten viste til flere kjennelser hvor denne oppfatning var lagt til grunn, bl.a. 98/04081, 00/03422 og 00/04067. Retten tilføyde at det i saker som gjelder grunnstønad ved diett, var viktig å få klarlagt hvilke ekstrautgifter som faktisk må ansees nødvendige, både med hensyn til dietten sammensetning og kostnadene ved de enkelte komponenter. Retten kom til at kravet om nødvendig ekstrautgifter var oppfylt i denne saken.

På bakgrunn av uttalelse fra spesialist ved Rikshospitalet, oppfattet retten det slik at utgiftene til en glutenfri diett i denne saken var den samme som for cøliaki, og grunnstønad ble derfor innvilget etter samme sats, nemlig sats 4.

– Kari Holst, Trygderetten
kari.holst@trygderetten.no

Yrkesskadeerstatning til varsler

En arbeidstaker avslører straffbar virksomhet blant sine kolleger. Som følge av dette utsettes han for mobbing og trusler i en slik grad at han blir arbeidsufør. Omfatter reglene om yrkesskade et slikt forhold? Det kommer an på om noe av det arbeidstakeren utsettes for er å likne med en fysisk skade.

Trygderetten har nylig behandlet en slik sak om yrkesskade og arbeidsulykkebegrepet ved trusselepisoder, jf. folketrygdloven § 13-3. Retten ble satt med tre juridiske dommere og to legdommere, sistnevnte trukket ut fra Trygderettens legmannsutvalg.

Saken gjaldt en ansatt i en stor offentlig virksomhet som bidrog til å avdekke andre ansattes tyverier fra bedriften og som vitnet om forholdene på oppfordring fra ledelsen i den påfølgende rettssaken. Han ble utsatt for omfattende trusler, mobbing og trakassering i arbeidstid og på fritid. Enkelte trusler om voldsbruk, trusler om avretting og trakassering med bruk av fysisk makt var så alvorlige at han ble syk og falt ut av arbeidslivet. Han ble uførepensjonert med diagnosen posttraumatisk stresslidelse. Han satte frem

krav om menerstatning etter at trygdekontoret godkjente posttraumatisk stresslidelse som yrkessykdom.

Riksstrygdeverket omgjorde trygdekontorets vedtak, da det fant at slik lidelse ikke kunne godkjennes som yrkesskade. Riksstrygdeverket viste til at arbeidsulykkebegrepet må avgrenses mot lidelser, somatiske som psykiske, som har utviklet seg over tid. Belastningene ved trusler, mobbing og trakassering kunne etter Riksstrygdeverkets vurdering ikke ansees som en plutselig og uventet ytre hendelse, da hendelsene hadde pågått over tid.

Retten viste til flere kjennelser som uttalte at psykiske lidelser som følge av mobbing på arbeidsplassen, verken er å anse som yrkessykdom eller arbeidsulykke. Retten mente at den ankende part måtte regne med å bli upopulær etter å ha bidratt til å avdekke tyveriene.

Grove trusler, telefonterror, gjentatte skadeverk mot mannens bil og forsøk på å ta seg inn i leiligheten mens han var bortreist, var imidlertid overgrep som måtte sies å ligge langt utenfor det han kunne forvente. Retten uttalte at en fysisk voldelig hendelse på arbeidsstedet klart faller inn under ulykkesbe-

grepet. Spørsmålet retten måtte ta stilling til var om en eller flere av de episoder av den art mannen var blitt utsatt for, kunne likestilles med en fysisk voldelig hendelse og som sådan falle inn under begrepet arbeidsulykke i lovens forstand. Retten var enig i behandlede leges vurdering om at det faglig blir feil når Riksstrygdeverket hevder at et enkelttraume kan danne grunnlag for yrkesskadeerstatning, mens repeterende traumer av stor alvorlighetsgrad ikke gjør det. Flere av episodene innebar altså trussel om å bli avrettet, traumatiske opplevelser som gir psykiske symptomer lik senfølger etter ran.

Retten viste til en tidligere kjennelse hvor det var uttalt at «det ikke er til hinder for å godkjenne en skade som yrkesskade at den er et resultat av flere arbeidsulykker, også om de er likeartede». Retten kom til at et par av episodene mannen hadde opplevd, var av en slik alvorlighetsgrad og hadde inntruffet i slik tidsmessig nær sammenheng at lidelsen ikke hadde utviklet seg over tid i lovens forstand. Retten kom deretter til at den ankende part var blitt varig ervervsufør på grunn av arbeidsulykkene.

– Kari Holst, Trygderetten
kari.holst@trygderetten.no